

Rezime izvještaja guvernerke za januar 2025. godine

Aktivnosti Centralne banke Crne Gore (CBCG) sprovedene u januaru 2025. godine realizovane su u skladu sa Politikom CBCG za 2025. godinu i bile su usmjerene na jačanje stabilnosti finansijskog sistema, podršku ekonomskom procesu i usklađivanju sa standardima Evropskog sistema centralnih banaka. CBCG je nastavila sa redovnim aktivnostima u cilju ispunjavanja obaveza vezanih za pristupanje EU.

Guvernerka CBCG i guverner Banke Italije u Rimu su potpisali pismo o namjerama za realizaciju projekta TIPS klon. Ovim dokumentom formalizovana je saradnja na uspostavljanju savremenog sistema instant plaćanja u Crnoj Gori. Sistem TIPS klon, razvijen po uzoru na evropski sistem TARGET Instant Payment Settlement (TIPS), uz podršku Evropske centralne banke, omogućiće građanima i privredi Crne Gore izvršavanje instant plaćanja u realnom vremenu, 24 sata dnevno, sedam dana u nedjelji.

U cilju očuvanja stabilnog, likvidnog i solventnog bankarskog sistema, CBCG je kontinuirano analizirala i nadgledala stanje u bankarskom sektoru, te je po potrebi sprovodila korektivne mjere za usklađivanje poslovanja banaka sa prudencijalnim propisima. Banke nijesu koristile sredstva obaveznih rezervi, niti su aplicirale za kredite za likvidnost tokom januara. Na kraju januara, izloženost bankarskog sektora sistemskim rizicima bila je na umjerenom nivou, uz određeni porast cikličnih rizika.

Bankarski sektor je ostao solventan, likvidan i profitabilan. Nastavljen je stabilan rast depozita na godišnjem nivou, koje banke u posljednje vrijeme više preusmjeravaju u kredite, nego u likvidnu aktivu ili u hartije od vrijednosti. Likvidna aktiva je, prema veoma konzervativnoj definiciji CBCG, zabilježila pad u odnosu na prethodnu godinu, ali je ostala na vrlo visokom nivou. Značajan dio likvidnosti banaka čine hartije od vrijednosti (18,9% bilansa), od kojih je veći dio investiran u kratkoročne hartije od vrijednosti sa investicionim kreditnim rejtingom, emitovane od strane zemalja članica eurozone. Učešće nekvalitetnih kredita iznosilo je 3,4%, dok je profitabilnost banaka bila na visokom nivou.

Upravljanje međunarodnim rezervama realizovano je u skladu sa utvrđenom politikom i strategijom investiranja, pri čemu su prioriteti bili likvidnost i sigurnost. CBCG je efikasno servisirala finansijske obaveze Crne Gore prema inostranim povjeriocima, na zahtjev Ministarstva finansija i drugih klijenata.

Redovno su vršene kontrole pružanja platnih usluga od strane kreditnih institucija, kao i nadzor poslovanja platnih institucija. U januaru 2025. godine raspoloživost Platnog sistema CBCG bila je 100%. Takođe, uredno je sprovedena prinudna naplata sa računa izvršnih dužnika kod kreditnih institucija, u skladu sa Zakonom o izvršenju i obezbeđenju.

Rizici ciklične prirode se primarno ogledaju u intenzivnom kreditnom rastu, kao i rastu cijena nekretnina, koje dostižu istorijski najviše vrijednosti. U strukturi kredita, rast je vođen gotovinskim kreditima fizičkih lica i stambenim kreditima, koji zajedno za stranim direktnim investicijama čine glavne faktore uticaja na rast cijena nekretnina. Stopa kontracikličnog bafera kapitala povećana je na 1% sa primjenom od 1. januara 2026. godine, s tim da će se stopa kontracikličnog bafera kapitala od 0,5% primjenjivati od 1. aprila 2025. godine. U slučaju intenziviranja prekomjernog kreditnog rasta stanovništva i rasta cijena nekretnina, CBCG će razmotriti dodatno podizanje stope kontracikličnog bafera, a po potrebi i druge instrumente.